

ΔΜΑΘΗΜΑ Ι, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙ**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α. Ovidius poēta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poētam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poētae.

β. Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ελληνικές: πλήρης, φουρτούνα, κοντράρω, δουκάτο, υπέροχος.

Μονάδες 10

B. 6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

plena:	είναι.....	στο.....
querelarum:	είναι.....	στο.....
unica:	είναι.....	στο.....
dux:	είναι.....	στο.....
copias:	είναι.....	στα...../.....

(μονάδες 10)

β) Musa est unica amīca poētae : Να μετατρέψετε το ρήμα σε ειδικό απαρέμφατο εξαρτώμενο από το Ovidius narrat.... (μονάδες 8). Να δικαιολογηθεί η πτώση του υποκειμένου του απαρεμφάτου (2 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

15331-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. α. Ο Οβίδιος, ο ποιητής, είναι εξόριστος στην Ποντική γη. Γράφει συχνά επιστολές στη Ρώμη. Οι επιστολές είναι γεμάτες παράπονα. Επιθυμεί τη Ρώμη και θρηνεί την κακή του τύχη. Διηγείται για τους βάρβαρους κατοίκους και την παγωμένη γη. Οι έγνοιες και οι δυστυχίες βασανίζουν τον ποιητή. Αντιμάχεται ενάντια στην αδικία με τις επιστολές του. Η Μούσα είναι η μοναδική φίλη του ποιητή.

β. Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων, νίκησε με πόλεμο (πολέμησε και νίκησε) όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυρίευσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε με ελέφαντες τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν βρέθηκε στη Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιωτικές δυνάμεις κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες.

Β. 2. πλήρης → *plena*

φουρτούνα → *fortunam*

κοντράρω → *contra*

δουκάτο → *dux*

υπέροχος → *superavit*

Β. 6. α.

<i>plena</i> :	Είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο <i>epistulae</i> (μέσω του ρήματος <i>sunt</i>)
<i>querelarum</i> :	Είναι γενική αντικειμενική (γενική ως συμπλήρωμα επιθέτου) στο <i>plena</i>
<i>unica</i> :	Είναι επιθετικός προσδιορισμός στο <i>amica</i>
<i>dux</i> :	Είναι ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, παράθεση στο <i>Hannibal</i>
<i>corias</i> :	Είναι αντικείμενο στα ρήματα <i>profligavit</i> και <i>delevit</i>

β. *Ovidius narrat Musam esse unicam amicam poetae.*

Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου βρίσκεται πάντα σε αιτιατική. Στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει ετεροπροσωπία.

ΜΑΘΗΜΑ Ι, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙ**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Ovidius poëta in terrā Ponticā exulat. Epistulas Rōmam scriptitat. Epistulae plenae querelārum sunt. Rōmam desiderat et fortūnam adversam deplōrat. Narrat de incolis barbaris et de terrā gelidā. Poëtam curae et miseriae excruciant. Epistulis contra iniuriam repugnat. Musa est unica amīca poëtae.

β) Hannibal, dux Carthaginensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β που προτείνονται, με την οποία να είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
plena	i. πλευρά ii. πλήθος
fortunam	i. φουρτούνα ii. φόρτος
curae	i. κούρα ii. κούρσα
dux	i. δοκάρι ii. δουκάτο
copias	i. φωτοκόπια ii. κοπιάζω

Μονάδες 10

6. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

15731

fortunam:	είναι.....	στο.....
poetam:	είναι.....	στο.....
annos:	είναι.....	στο.....
omnes:	είναι.....	στο.....
vi:	είναι.....	στο.....

(μονάδες 10)

β) Hannibal, dux Carthaginensis: Να μετατραπεί η παράθεση σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση. (μονάδες 10)

Μονάδες 20

αἰιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15731-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Ο Οβίδιος, ο ποιητής, είναι εξόριστος στην Ποντική γη/στη γη του Εύξεινου Πόντου. Γράφει συχνά γράμματα/επιστολές στη Ρώμη. Τα γράμματα/οι επιστολές (του) είναι γεμάτα/γεμάτες παράπονα. Επιθυμεί τη Ρώμη/Του λείπει η Ρώμη και θρηνεί/κλαίει την κακή/αντίξοη τύχη (του). Αφηγείται για τους βάρβαρους κατοίκους και για την παγωμένη γη. Οι έγνοιες/οι φροντίδες και οι δυστυχίες βασανίζουν τον ποιητή. Ανθίσταται ενάντια στην αδικία/Αντιμάχεται την αδικία με τις επιστολές (του). Η Μούσα είναι η μοναδική φίλη του ποιητή.

β) Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος αρχηγός/στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε με πόλεμο/(πολέμησε και νίκησε) όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυριέυσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε/διήλθε με ελέφαντες πάνω από τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν βρέθηκε στη Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες.

B. 2.

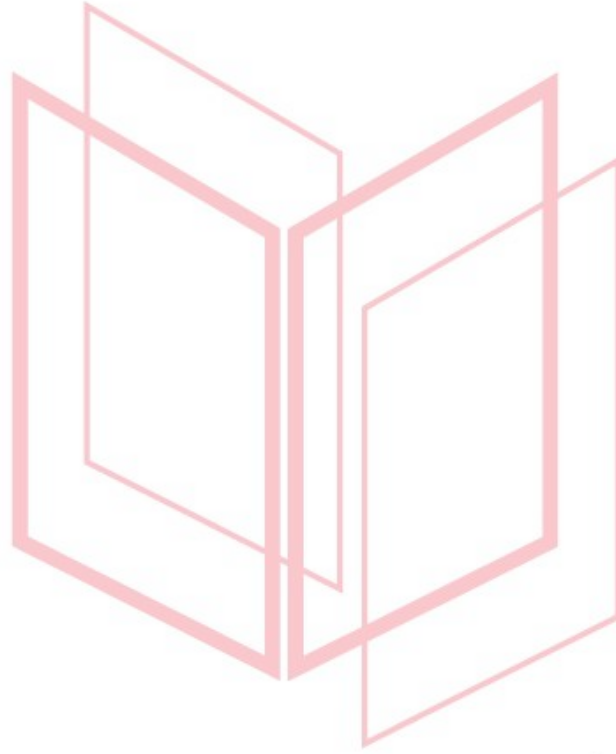
A	B
plena	ii. πλήθος
fortuna	i. φουρτούνα
cura	i. κούρα
dux	i. δουκάτο
copias	i. φωτοκόπια

6.α.

fortuna:	Είναι αντικείμενο	στο deplorat
poeta:	Είναι αντικείμενο	στο excruciant
annus:	Είναι αιτιατική του χρόνου	στο natus
omnes:	Είναι ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός	στο gentes
vi:	Είναι αφαιρετική οργανική του τρόπου	στο expugnavit

15731-Λύση

β. Hannibal, qui dux Carthaginiensis erat

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΧΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε με ποια ελληνική λέξη της στήλης Β' έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λατινικές λέξεις της στήλης Α'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
dux	i. δουλοπάροικος ii. δουκάτο iii. δήλωση
expugnāvit	i. πυγμαχία ii. πύρινος iii. πηγή
agro	i. αγόρευση ii. αγροτεμάχιο iii. αγραμματοσύνη
expedīvit	i. εμβάζω ii. εγκαλώ iii. εμποδίζω
complēvit	i. εκπλήρωση ii. εκκαθάριση iii. εγγενής

Μονάδες 10

15991

Β.6.α) Να επιλέξετε για τις λατινικές λέξεις της στήλης Α' τη σωστή συντακτική λειτουργία από αυτές που προτείνονται στη στήλη Β', δηλώνοντας και τη λέξη από την οποία εξαρτώνται.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
dux	i. αντικείμενο στο ii. υποκείμενο στο iii. παράθεση στο
natus	i. επιθετική μετοχή ως επεξήγηση στο ii. επιθετική μετοχή ως παράθεση στο iii. επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο
cum elephantis	i. εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ii. εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο iii. εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο
Fabii Maximi	i. γενική αντικειμενική στο ii. γενική υποκειμενική στο iii. γενική κτητική στο
frustra	i. επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ii. επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο iii. επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο

Μονάδες 10

β) Να εντοπίσετε στο λατινικό κείμενο δύο δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικές προτάσεις (μονάδες 4), να αναφέρετε τον σύνδεσμο εισαγωγής τους (μονάδα 1) και τη χρονική βαθμίδα που δηλώνει ο κάθε σύνδεσμος (μονάδες 2), τον χρόνο και την έγκλιση του ρηματικού τύπου εκφοράς τους (μονάδες 2), προσδιορίζοντας και τη χρονική σχέση που εκφράζουν (μονάδα 1).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

15991-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε στον πόλεμο όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυρίευσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε/διήλθε με ελέφαντες τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο Ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή στις Κάννες/των Καννών. Ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φαβίου Μαξίμου στον Φαλερνό αγρό. Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιδίωξε να τελειώσει τον πόλεμο (με συνθήκη) με τους Ρωμαίους / ενάντια στους Ρωμαίους.

B.2. *dux* → ii. δουκάτο
expugnāvit → i. πυγμαχία
agro → ii. αγροτεμάχιο
expedīvit → iii. εμποδίζω
complēvit → i. εκπλήρωση

B.6.α) *dux* → iii. παράθεση στη λέξη Hannibal.
natus → ii. επιθετική μετοχή ως παράθεση στη λέξη Hannibal.
cum elephantis → i. εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα *transiit*.
Fabii Maximi → ii. γενική υποκειμενική στη λέξη *insidiis*.
frustra → ii. επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα *curavit*.

β) Οι δύο δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικές προτάσεις είναι οι ακόλουθες:

Ubi in Italiā fuit.

Postquam XIV annos in Italiā complēvit.

Εισάγονται με τους χρονικούς συνδέσμους *ubi* και *postquam* αντιστοίχως που εκφράζουν το προτερόχρονο.

Εκφέρονται με Οριστική Παρακειμένου, αφού αναφέρονται στο παρελθόν.

**ΜΑΘΗΜΑ VII, ΜΑΘΗΜΑ XI
ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventare audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavere debetis; hostes enim de collibus advolare solent et caedem militum perpetrare possunt».

β) Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delevit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:

χειμωνιάτικος, τετράμηνο, ρητό, βόλεϊ, κοπιάρω

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

propter inopiam	είναι στο
hostium	είναι στο
caedem	είναι στο
quae	είναι στο
ab Gallia	είναι στο

Μονάδες 10

β) «Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere.»: να γράψετε τους βασικούς όρους (υποκείμενο, αντικείμενο) των ρημάτων της προηγούμενης περιόδου (5 μονάδες) και να εξηγήσετε ποια διαφορά έχουν ως προς τη σύνταξή τους (5 μονάδες).

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μονάδες 10

Μονάδες 20

17163-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. Ο Καίσαρας εξαιτίας της έλλειψης δημητριακών/σιταριού εγκαθιστά τις λεγεώνες (του) σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Διατάζει τέσσερις από αυτές να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και διατάζει τρεις (άλλες) να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Διατάζει/δίνει εντολή σ' όλους τους διοικητές των λεγεώνων να φέρουν το σιτάρι μέσα στο στρατόπεδό (τους). Συμβουλεύει τους στρατιώτες (του) με αυτά τα λόγια: «Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν· οι ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί είναι κοντά. Οφείλετε/Πρέπει να προσέχετε/να φυλάγεστε από τη δύναμη των εχθρών· γιατί οι εχθροί συνηθίζουν να (εξ)ορμούν από τους λόφους και μπορούν να διαπράξουν σφαγή των στρατιωτών/ κατασφάξουν τους στρατιώτες».

B. Έπειτα διήλθε/πέρασε με ελέφαντες πάνω από τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν ήταν/μόλις βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στη (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες.

B.2.

χειμωνιάτικος → hiemare

τετράμηνο → quattuor

ρητό → verbis

βόλεϊ → advolare

κοπιάρω → corpias

B.6.α)

propter inopiam → εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ρήμα conlocat

hostium → γενική κτητική ή υποκειμενική στη λέξη vim

caedem → αντικείμενο στο απαρέμφατο perpetrare

quae → υποκείμενο στο ρήμα seiungunt

ab Gallia → εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο ρήμα seiungunt

β)

Caesar: εννοούμενο υποκείμενο των ρημάτων iubet και imperat

hiemare: αντικείμενο του ρήματος iubet και τελικό απαρέμφατο (σύμφωνα με το λεξιλόγιο του σχολικού βιβλίου)

ή θεωρούμε το ρήμα iubet δίπτωτο (σύμφωνα με το λεξικό του Στ. Κουμανούδη) και σε αυτή την περίπτωση:

quattuor: άμεσο αντικείμενο στο ρήμα iubet ή legiones: εννοούμενο άμεσο αντικείμενο στο ρήμα iubet (στην περίπτωση αυτή το quattuor είναι επιθετικός προσδιορισμός στο legiones)

hiemare: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα iubet και τελικό απαρέμφατο

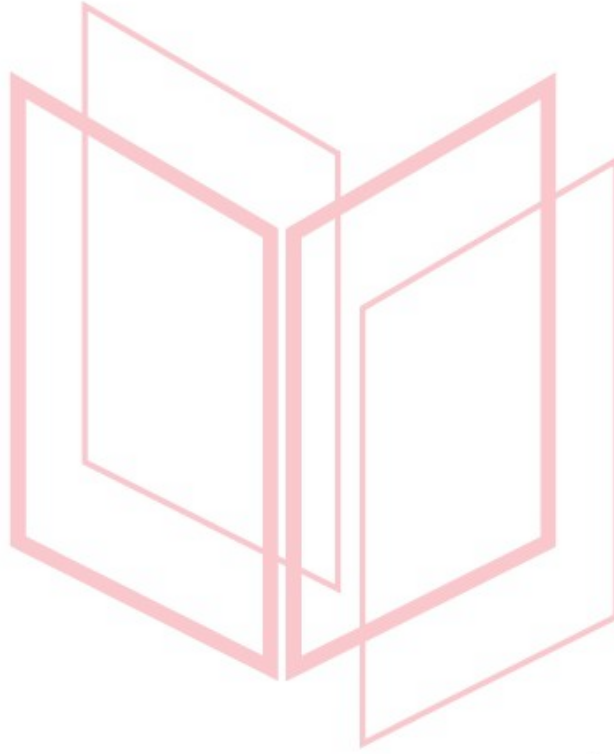
remanere: άμεσο αντικείμενο στο ρήμα imperat και τελικό απαρέμφατο

tribus: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα imperat ή legionibus: εννοούμενο έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα imperat (στην περίπτωση αυτή το tribus είναι επιθετικός προσδιορισμός στο legionibus)

Η διαφορά στη σύνταξη των δύο ρημάτων, αν και είναι συνώνυμα, είναι η εξής: το ρήμα iubet συντάσσεται με τελικό απαρέμφατο ή με αιτιατική (άμεσο αντικείμενο) και

17163-Λύση

τελικό απαρέμφατο (έμμεσο αντικείμενο). Το ρήμα imperat συντάσσεται με δοτική (έμμεσο αντικείμενο) και τελικό απαρέμφατο (άμεσο αντικείμενο).

αθλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17394

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ XI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Gloriam Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.

β) Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α' με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β'. Δύο λέξεις της στήλης Β' περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
Campania	τέμπλο
animum	τόπος
templo	σαμπάνια
gentes	γενιά
superavit	γνώση
	υπεροπλία
	άνεμος

Μονάδες 10

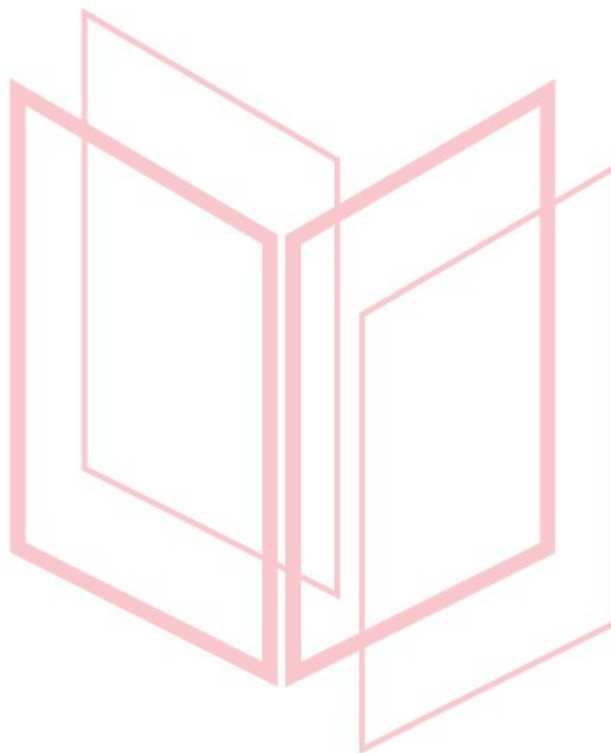
17394

Β.6.α) Να αναγνωριστεί η συντακτική χρήση όλων των λέξεων του πρώτου αποσπάσματος που βρίσκονται σε πτώση γενική.

(μονάδες 10)

β) Multos agros possidēbat: να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε αναφορική πρόταση.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθλημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17394-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε στην Καμπανία. Σε εκείνα τα μέρη (εκείνους τους τόπους) κατείχε πολλούς αγρούς. Ο Σίλιος είχε ευαίσθητη ψυχή. Επεδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και περιέβαλλε το πνεύμα του με αγάπη. Τον τιμούσε, όπως ένα παιδί (ο μαθητής) τον δάσκαλο (του). Το μνημείο του, το οποίο βρισκόταν στη Νεάπολη, το θεωρούσε σαν ναό.

β) Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία είκοσι έξι ετών, νίκησε στον πόλεμο όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυρίευσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε με ελέφαντες (πάνω από) τις Άλπεις, οι οποίες χωρίζουν την Ιταλία από την Γαλατία. Όταν βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε και εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων (τις ρωμαϊκές στρατιές) κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στη (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες.

B. 2.

Campania → σαμπάνια

animus → άνεμος

templo → τέμπλο

gentes → γενιά

superavit → υπεροπλία

B. 6. α)

vitae → γενική διαιρετική στο annis

suae → ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη vitae. Η αντωνυμία suae αναφέρεται στο υποκείμενο (Silius) του ρήματος (tenebat) και επομένως έχουμε ευθεία αυτοπάθεια (κτήση με αυτοπάθεια)

Vergili → γενική κτητική στη λέξη gloriae

eius → γενική κτητική στη λέξη ingenium

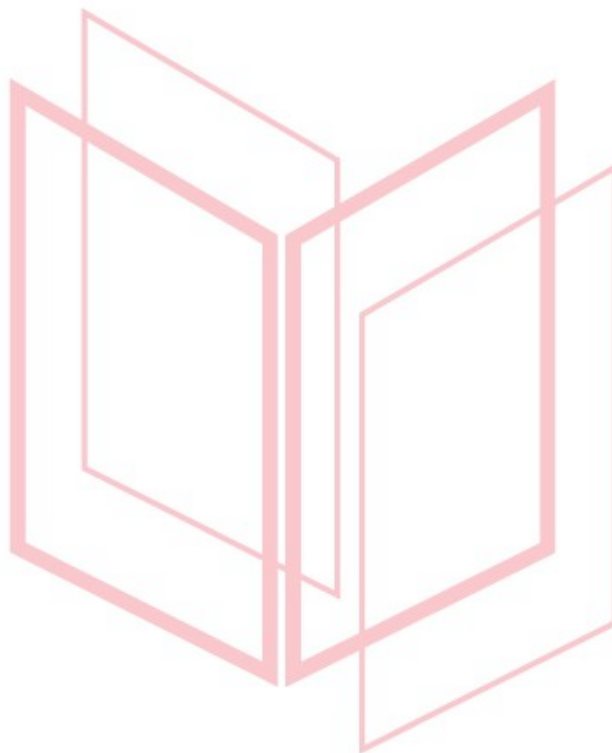
eius → γενική κτητική στο monumentum

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17394-Λύση

β) Multos agros possidēbat → agros, qui multi erant

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VIII, ΜΑΘΗΜΑ XI, ΜΑΘΗΜΑ XIII**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres;

β) Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit.

γ) Sulpicius Gallus legatus Luci Aemili Pauli erat, qui bellum adversus Persen regem gerebat. Serena nocte subito luna defecerat; ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε στο διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω ελληνικές λέξεις: έδρα, κλάσμα, λευκαντικό, τρόμος, ρασιοναλιστής

Μονάδες 10

B. 6. α) Να εντάξετε τα κατηγορούμενα του κειμένου γ' στον παρακάτω πίνακα

Είδος κατηγορούμενου στήλη α'	Κατηγορούμενο στο κείμενο στήλη β' (μονάδες 4: 2+2)	Όρος στον οποίο αναφέρονται στήλη γ' (μονάδες 4: 2+2)	Ρήμα εξάρτησης στήλη δ' (μονάδες 2)
Απλό Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου			

(Μονάδες 10)

β. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit: Να αναγνωρίσετε την δευτερεύουσα πρόταση (εισαγωγή, εκφορά, συντακτική λειτουργία)

(Μονάδες 10)**(Μονάδες 20)**

17423-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ VIII, XI, XIII

α) Καθόμουν κοντά στα δίχτυα· πλάι μου δεν υπήρχε κυνηγετική λόγχη αλλά γραφίδα και πλάκες αλειμμένες με κερί·

β) Όταν βρέθηκε στην Ιταλία, κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στην (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες κατατρόπωσε και εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων. Ο Ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την συντριβή / καταστροφή των Καννών.

γ) Ο Σουλπίκιος Γάλλος ήταν ύπαρχος του Λεύκιου Αιμίλιου Παύλου, ο οποίος διεξήγαγε πόλεμο εναντίον του βασιλιά Περσέα. (Μια) ξάστερη /καθαρή νύχτα η σελήνη ξαφνικά είχε χαθεί / είχε πάθει έκλειψη· εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου και φοβερού θεάματος τρόμος είχε καταλάβει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την αυτοπεποίθησή (του). Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος πραγματεύτηκε /μίλησε για την φύση του ουρανού και για την στάση και τις κινήσεις των αστεριών και της σελήνης και μ' αυτό τον τρόπο έστειλε το στρατό πρόθυμο/ με αναπτερωμένο ηθικό στην μάχη.

B.2.

έδρα: sedebam

κλάσμα: clades

λευκαντικό: luna, lunae(que)

τρόμος: terror

ρασιοναλιστής: ratione

B.6.α

Είδος κατηγορούμενου στήλη α'	Κατηγορούμενο στο κείμενο στήλη β'	Όρος στον οποίο αναφέρονται στήλη γ'	Ρήμα εξάρτησης Στήλη δ'
Απλό	Legatus (απλό κατηγορούμενο)	στο Sulpicius Gallus	από το συνδεδετικό (erat)
Επιρρηματικό κατηγορούμενο	alacrem(επιρρηματικό κατηγορούμενο του		από το ρ. misit

17423-Λύση

του τρόπου	τρόπου)	στο exercitum	(ρήμα κίνησης)

β) Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο ubi, γιατί δηλώνει το προτερόχρονο. Εκφέρεται με οριστική παρακειμένου (fuit), γιατί αναφέρεται στο παρελθόν. Χρησιμοποιείται ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα των κύριων προτάσεων profligavit και delevit

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VIII, ΜΑΘΗΜΑ XI

i. «Ipse?» interrogābis. Ipse. Ad retia sedēbam; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillāres; cogitābam aliquid enotabamque;

ii. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.

Μονάδες 20

B.2 Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις του κειμένου (στήλη A) με τις ετυμολογικά συγγενείς τους νεοελληνικές, της στήλης B (δυο λέξεις της στήλης B περισσεύουν):

A	B
α. sedēbam	i. υπεραγορά
β. stilus	ii. ελεφαντοστό
γ. elephantis	iii. κλάσμα
δ. copias	iv. σιλέτο
ε. cladem	v. έδρανο
	vi. φωτοκόπια
	vii. όψη

Μονάδες 10

B.6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους του κειμένου, συμπληρώνοντας κατάλληλα τον πίνακα:

in proximo	είναι στο
Alpes	είναι στο
cum elephantis	είναι στο

17668

pavidus	είναι στο
se	είναι στο

Μονάδες 10

β) Ubi in Italiā fuit, postquam XIV annos in Italiā complēvit: να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων (Μονάδες 2), να εντοπίσετε τους συνδέσμους που τις εισάγουν (Μονάδες 2), να αναγνωρίσετε την έγκλιση εκφοράς (Μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον ρηματικό χρόνο (Μονάδες 4).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17668-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. i. «Ο ίδιος;» θα ρωτήσεις. Εγώ ο ίδιος. Καθόμουνα δίπλα/κοντά στα δίχτυα· πλάι μου δεν είχα την κυνηγετική λόγχη, αλλά τη γραφίδα και τις πλάκες (αλειμμένες με κερί)· σκεφτόμουνα κάτι και κρατούσα σημειώσεις.

ii. Έπειτα πέρασε με ελέφαντες τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιωτικές δυνάμεις/τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος τη συντριβή στις Κάννες/των Καννών. Στον Φαλερνό αγρό/ στην περιοχή του Φαλερνού αγρού ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φάβιου Μαξίμου. Αφού συμπλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική.

B.2: α.v, β.iv, γ.ii, δ.vi, ε.iii

B.6. α)

in proximo	είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της στάσης σε τόπο (δηλώνει το εγγύς) στο erant.
Alpes	είναι αντικείμενο στο transiit
cum elephantis	είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της συνοδείας στο transiit
ravidus	είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα audivit και αναφέρεται στο υποκείμενο populus.
se	είναι αντικείμενο στο expeditit (άμεση/ευθεία αυτοπάθεια).

β) Είναι δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικές προτάσεις που δηλώνουν το προτερόχρονο, επειδή εισάγονται με τους συνδέσμους ubi και postquam. Εκφέρονται με Οριστική και δη Παρακειμένου, επειδή αναφέρονται στο παρελθόν.

ΜΑΘΗΜΑ XI, ΜΑΘΗΜΑ XIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

β) Existimāvit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalidā, similem effigiēi mortui. Quem simul aspexit Cassius, timōrem concēpit nomenque eius audīre cupīvit. Respondit ille se esse Orcum. Tum terror Cassium concussit et e somno eum excitāvit.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B.2. Να βρείτε στα λατινικά κείμενα που δίνονται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: κλάσμα, πλήρης, βατήρας, ουμανιστικός, ονομαστική.

Μονάδες 10

B.6.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις που ακολουθούν επιλέγοντας τον σωστό συντακτικό τύπο από τις διαθέσιμες επιλογές.

<p>ι. Το επίθετο pavidus είναι:</p>	<p>α. επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο populus του audivit</p> <p>β. κατηγορούμενο στο υποκείμενο populus του audivit</p> <p>γ. επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα audivit το οποίο αναφέρεται στο populus</p>
-------------------------------------	---

18453

ii. Το προθετικό σύνολο <i>cum Rōmānis</i> εκφράζει:	α. παραβολή στο <i>dimicavit</i> β. εχθρική διάθεση ή εναντίωση στο <i>dimicavit</i> γ. συνοδεία στο <i>dimicavit</i>
iii. Η γενική <i>magnitudinis</i> είναι:	α. αφαιρετική της ιδιότητας στο <i>hominem</i> β. γενική της ιδιότητας στο <i>hominem</i> γ. γενική της ιδιότητας στο <i>ingentis</i>
iv. Το ουσιαστικό <i>effigiei</i> λειτουργεί ως:	α. δοτική αντικειμενική (ως συμπλήρωμα) στο <i>similem</i> β. γενική αντικειμενική (ως συμπλήρωμα) στο <i>similem</i> γ. δοτική του τρόπου στο <i>similem</i>
v. Το ουσιαστικό <i>timorem</i> λειτουργεί ως:	α. αντικείμενο στο <i>concepit</i> β. υποκείμενο στο <i>concepit</i> γ. αντικείμενο στο <i>cupivit</i>

(μονάδες 10)

B.6.β) *Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt:* Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις προτάσεις στην περίοδο που σας δίνεται (2 μονάδες), να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (2 μονάδες), να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς (2 μονάδες) και τον συντακτικό της ρόλο (2 μονάδες). Να αντικαταστήσετε τον *postquam* με δυο ισοδύναμους τρόπους εισαγωγής, προκειμένου να εκφράζεται η ίδια χρονική σχέση (2 μονάδες).

(μονάδες 10)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Μονάδες 20

18453-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Ο ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος τη συντριβή στις Κάννες/των Καννών. Στο Φαλερνό αγρό ο Αννίβας γλίτωσε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου. Αφού συμπλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια θέλησε να τελειώσει με συνθήκη τον πόλεμο με τους Ρωμαίους.

β) Νόμισε ότι ερχόταν προς το μέρος του άνθρωπος πελωρίου μεγέθους και με βρόμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα νεκρού. Μόλις τον είδε ο Κάσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να μάθει το όνομά του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνα. Τότε τρόμος συντάραξε τον Κάσιο και τον ξύπνησε από τον ύπνο.

B.2.κλάσμα: *cladem*, πλήρης: *complevit*, βατήρας: *venire*, ουμανιστικός: *hominem*, ονομαστική: *nomen(que)*

B. 6. α)

i. γ

ii. β

iii. β

iv. α

v. α

B. 6. β) *Postquam XIV annos in Italiā complēvit*: δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση. *Carthaginienses eum in Africam revocavērunt*: κύρια πρόταση. Η δευτερεύουσα πρόταση εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο *postquam* και εκφράζει το προτερόχρονο. Εκφέρεται με οριστική παρακειμένου (*complevit*), καθώς αναφέρεται στο παρελθόν. Ως προς τον συντακτικό ρόλο λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης (*revocaverunt*). Ο σύνδεσμος *postquam* (αφού) μπορεί να αντικατασταθεί με δύο από τους ακόλουθους τρόπους εισαγωγής: *ubi* και *ut* (όταν, μόλις) και *simul* (μόλις).

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

β) Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delēvit. Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α την ελληνική λέξη της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής. (Τρεις λέξεις από τη στήλη Β περισσεύουν):

A'	B'
femina	δακρύβρεχτος
lacrimis	υπεραγορά
dux	δωροδοκία
superavit	θηλαστικό
elephantis	δούκισσα
	λακκούβα
	χρυσελεφάντινο
	ελπιδοφόρος

Μονάδες 10

18537

Β. 6. α) Στο 2^ο απόσπασμα να εντοπίσετε πέντε (5) ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Προσδιορισμός	Είδος	Όρος που προσδιορίζει

(μονάδες 10)

β) *Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit [...]*: Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική / παθητική) του ρήματος της παραπάνω πρότασης (2 μονάδες) και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της (8 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18537-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου (της γυναίκας) του Κολλατίνου. Ο σύζυγος (ο άντρας της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Η γυναίκα σ' εκείνους με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και με μαχαίρι αυτοκτονεί (σκοτώνεται).

β) Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος αρχηγός / στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε στον πόλεμο (πολέμησε και νίκησε) όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυριεύσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε / διήλθε με ελέφαντες πάνω από τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν (Μόλις) βρέθηκε στη Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιωτικές δυνάμεις (στρατιές) / τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο ρωμαϊκός λαός (οι Ρωμαίοι) άκουσε / πληροφορήθηκε έντρομος (για) την σφαγή των Καννών (καταστροφή στις Κάννες).

B. 2.

A'	B'
femina	θηλαστικό
lacrimis	δακρύβρεχτος
dux	δούκισσα
superavit	υπεραγορά
elephantis	χρυσελεφάντινο

B. 6. α)

Προσδιορισμός	Είδος	Όρος που προσδιορίζει
dux	παράθεση	Hannibal
Carthaginiensis	επιθετικός προσδιορισμός	dux
VI et XX (sex et viginti)	επιθετικός προσδιορισμός	annos
natus	επιθετική μετοχή ως παράθεση	Hannibal

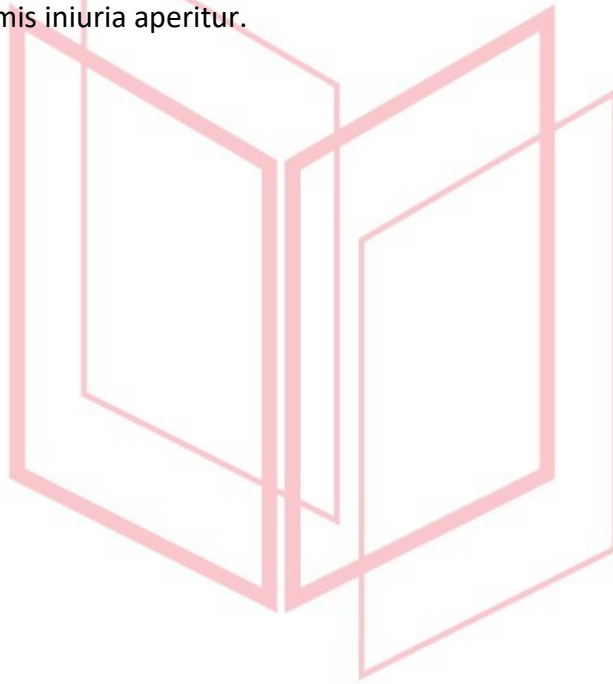
18537-Λύση

omnes	επιθετικός προσδιορισμός	gentes
Romanus	επιθετικός προσδιορισμός	populus
Cannensem	επιθετικός προσδιορισμός	cladem

(οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα πέντε από τους προσδιορισμούς)

β) Είναι ενεργητική σύνταξη.

Illis a feminā cum lacrimis iniuria aperitur.

αθηνάϊκων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΧΙ**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το κείμενο.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A τη μία από τις δύο λέξεις της στήλης B με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής:

A	B
superavit	i. υπεράνω ii. σουπλά
cladem	i. κλάμα ii. κλάσμα
agro	i. αγορά ii. αγρότης
expedivit	i. εξπρεσιονισμός ii. ποδιά
complevit	i. κομπλέ ii. κόμπος

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

natus	είναι στο
vī	είναι στο

18688

Fabii Maximi	είναι στο
bellum	είναι στο
cum Romanis	είναι στο

(Μονάδες 10)

β) «In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedit.»: να εντοπίσετε στην πρόταση τον όρο που εκφράζει αυτοπάθεια (2 μονάδες), να χαρακτηρίσετε το είδος της (2 μονάδες) και να δικαιολογήσετε γιατί έχουμε αυτό το είδος αυτοπάθειας (6 μονάδες).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18688-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A.

Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε όλα τα έθνη της Ισπανίας στον πόλεμο και κυριεύσε το Σάγουντο με τη βία. Έπειτα διήλθε/πέρασε με ελέφαντες (πάνω από) τις Άλπεις, οι οποίες χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν ήταν/μόλις βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στη (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή των Καννών/στις Κάννες. Στον Φαλερνό αγρό ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου. Αφού συμπλήρωσε 14 (δεκατέσσερα) χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιθύμησε/επιδίωξε να τελειώσει με συνθήκη τον πόλεμο με τους Ρωμαίους.

B.2.

superavit → υπεράνω

cladem → κλάσμα

agro → αγρότης

expedivit → ποδιά

complevit → κομπλέ

B.6.α)

natus: επιθετική μετοχή ως παράθεση στο Hannibal

vi: απρόθετη αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο expugnavit

Fabii Maximi: γενική υποκειμενική στο insidiis

bellum: αντικείμενο στο componere

cum Romanis: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης στο componere

β) Η αυτοπάθεια εκφράζεται με την προσωπική αντωνυμία «se» που είναι το αντικείμενο του ρήματος expedit. Πρόκειται για άμεση/ευθεία αυτοπάθεια, γιατί το «se» αναφέρεται στο υποκείμενο (Hannibal) του ρήματος (expedit) της πρότασης στην οποία βρίσκεται.

ΜΑΘΗΜΑ X, ΜΑΘΗΜΑ XI**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit.

β) Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Α' στήλης με τις λέξεις της Β' στήλης που έχουν ετυμολογική συγγένεια. Τρεις λέξεις της Β' στήλης δεν σχετίζονται ετυμολογικά με λέξεις της Α' στήλης:

A	B
1. Martia	i. αγοράζω
2. Romanos	ii. χρυσελεφάντινος
3. dux	iii. αγρότης
4. elephantis	iv. ελεύθερος
5. agro	v. ρωμαϊκός
	vi. δουκάτο
	vii. μαρτιάτικος
	viii. μαρίνα

Μονάδες 10

B.6. Από τις δύο κάθε φορά προτεινόμενες απαντήσεις να επιλέξετε τη σωστή.

19524

- i. filios: αντικείμενο στο pariet ή υποκείμενο στο pariet;
- ii. Martia: αντικείμενο στο condet ή ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο moenia;
- iii. dux: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο Hannibal ή παράθεση στο Hannibal;
- iv. Postea: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο (χρονική ακολουθία) και προσδιορίζει το transiit ή επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο και προσδιορίζει το Alpes;
- v. cum elephantis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει συνοδεία και προσδιορίζει το transiit ή Αντικείμενο στο transiit;
- vi. in Italiā: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο και προσδιορίζει το fuit ή εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το fuit;
- vii. Populus: υποκείμενο στο audīvit ή ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο Rōmānus;
- viii. cladem: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο Cannensem ή Αντικείμενο στο audīvit;
- ix. ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση (χωρισμό) και προσδιορίζει το expedīvit ή εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει αιτία και προσδιορίζει το expedīvit;
- x. se: υποκείμενο στο expedīvit ή αντικείμενο στο expedīvit;

Μονάδες 20

19524-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Μετά από τριακόσια χρόνια η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, τον Ρωμύλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα (ανα)θρέψει μια λύκαινα. Ο Ρωμύλος θα κτίσει τα τείχη του Άρη και θα ονομάσει τους Ρωμαίους από το όνομα του (θα δώσει στους Ρωμαίους το όνομά του).

β) Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε όλα τα έθνη της Ισπανίας στον πόλεμο/με πόλεμο και κυρίευσε το Σάγουντο με τη βία. Έπειτα πέρασε με ελέφαντες (πάνω από) τις Άλπεις, οι οποίες χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν ήταν/μόλις βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στη (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή των Καννών/στις Κάννες. Στον Φαλερνό αγρό ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου.

B. 2.

1 – vii

2 – v

3 – vi

4 – ii

5 – iii

B.6.

i. filios: αντικείμενο στο pariet

ii. Martia: ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο moenia

iii. dux: παράθεση στο Hannibal

iv. Postea: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο (χρονική ακολουθία) και προσδιορίζει το transiit

v. cum elephantis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει συνοδεία και προσδιορίζει το transiit

vi. in Italiā: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το fuit

vii. Populus: υποκείμενο στο audīvit

αθημπινίσις

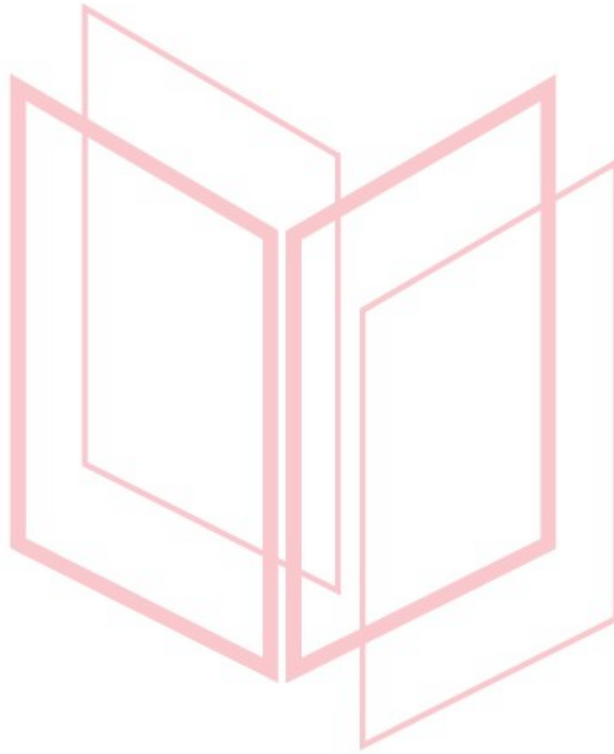
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19524-Λύση

viii. cladem: Αντικείμενο στο audīvit

ix. ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση (χωρισμό) και προσδιορίζει το expedit

x. se: αντικείμενο στο expedit

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ XI

ΚΕΙΜΕΝΟ

Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superāvit et Saguntum vi expugnāvit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α' μία από τις τρεις ελληνικές λέξεις της στήλης Β' που είναι ετυμολογικά συγγενής.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
dux	δούκισσα
	δικαστήριο
	δοκιμασία
superāvit	υπέρβαση
	έκβαση
	σύμβαση
agro	αγιότητα
	αγριότητα
	αγιογραφία
expedīvit	οροπέδιο
	παιδίατρος
	παιδότοπος

21099

bellum	μπελάς
	μπάλος
	ρέμπελος

B. 6. α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις:

vi	είναι..... στο.....
cum elephantis	είναι..... στο.....
pavidus	είναι..... στο.....
se	είναι..... στο.....
annos	είναι..... στο.....

(μονάδες 10)

β) Να εντοπίσετε δύο (2) προτάσεις που δηλώνουν χρόνο (2Χ3 μονάδες) και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τον σύνδεσμο εισαγωγής (2Χ1 μονάδες) και την έγκλιση εκφοράς (2Χ1 μονάδες):

Πρόταση	Σύνδεσμος εισαγωγής	εκφορά (έγκλιση)

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21099-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος αρχηγός / στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε στον πόλεμο (πολέμησε και νίκησε) όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυρίευσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε / διήλθε με ελέφαντες (πάνω από) τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν (Μόλις) βρέθηκε (ήταν) στη Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιωτικές δυνάμεις (στρατιές) / τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο ρωμαϊκός λαός (οι Ρωμαίοι) άκουσε (άκουσαν) / πληροφορήθηκε (πληροφορήθηκαν) έντρομος (έντρομοι) (για) την σφαγή των Καννών (καταστροφή στις Κάννες). Στον Φαλερνό αγρό (στην περιοχή του Φαλέρνου) ο Αννίβας απελευθερώθηκε / ξέφυγε / ξεγλίστρησε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου. Αφού συμπλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιθύμησε (επιδίωξε) να τελειώσει τον πόλεμο (με συνθήκη) με τους Ρωμαίους.

B.2.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
dux	δούκισσα
	δικαστήριο
	δοκιμασία
superāvit	υπέρβαση
	έκβαση
	σύμβαση
agro	αγιότητα
	αγριότητα
	αγιογραφία
expedīvit	οροπέδιο
	παιδίατρος
	παιδότοπος
bellum	μπελάς
	μπάλος
	ρέμπελος

21099-Λύση

Β. 6. α)

vi	είναι αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα <i>exruginavit</i>
cum elephantis	είναι εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα <i>transiit</i>
avidus	είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα, αναφέρεται στο <i>populus</i>
se	είναι αντικείμενο στο ρήμα <i>expedit</i> (άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια)
annos	είναι αντικείμενο στο ρήμα <i>complēvit</i>

β)

Πρόταση	Σύνδεσμος εισαγωγής	εκφορά (έγκλιση)
<i>Ubi in Italiā fuit</i>	<i>ubi</i>	Οριστική παρακειμένου (<i>fuit</i>)
<i>Postquam XIV annos in Italiā complēvit</i>	<i>postquam</i>	Οριστική παρακειμένου (<i>complēvit</i>)

αθηνάϊκων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XI, ΜΑΘΗΜΑ XV**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

γ) Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε με ποια λατινική λέξη των κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω νεοελληνικές λέξεις: σερβίτσιο, δεσπότης, εμπόδιο, νεκρομαντεία, οينوμαγειρείο.

Μονάδες 10

B.6.α.) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους της α' στήλης και να προσδιορίσετε και τον όρο στον οποίο αναφέρονται:

Λέξη στο κείμενο Α' στήλη	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
Legum (το πρώτο)		
liberi		
magistratus (το δεύτερο)		
cum potestate		
rē		

(Μονάδες 10)

β) «In agro Falerno» «Equestribus proeliis»

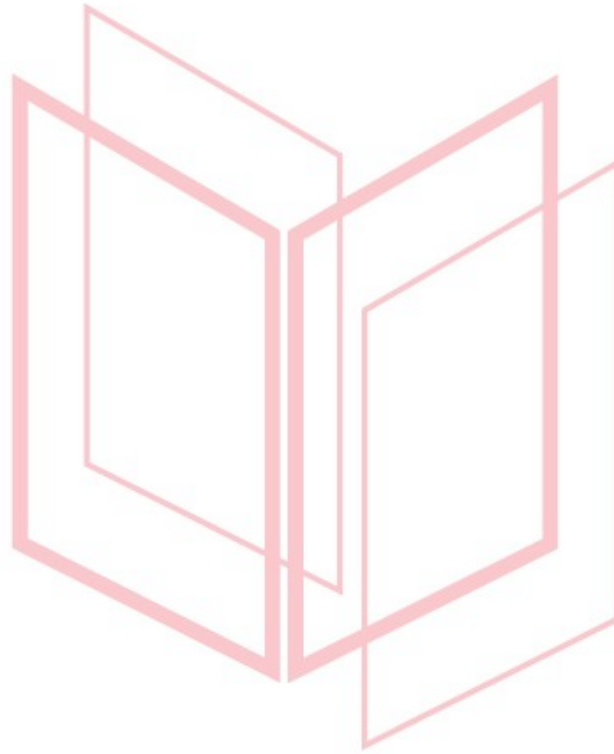
Στις παραπάνω εκφράσεις, αφού εντοπίσετε τους ομοιόπτωτους επιθετικούς προσδιορισμούς και τον όρο που προσδιορίζουν (μονάδες 4), να τους μετατρέψετε σε

21321

δευτερεύουσες αναφορικές προσδιοριστικές προτάσεις, επιλέγοντας το σωστό γένος της αναφορικής αντωνυμίας, ανάλογα με τον προσδιοριζόμενο κάθε φορά όρο, τον οποίο θα αντιγράψετε (μονάδες 6).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21321-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Οι αρχές (άρχοντες) είναι υπηρέτες (θεράποντες) των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων, τέλος όλοι είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Ο Αννίβας στο «Φαλερνό αγρό» (στην περιοχή του Φαλέρνου) ξέφυγε από την ενέδρα του Φάβιου Μάξιμου. Αφού συμπλήρωσε δεκατέσσερα χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική.

γ) Όταν η χώρα τους κάνει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδούν (κάτω) από τα άλογα και πολεμούν πεζοί: η χρήση σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται απ' τους εμπόρους κρασί σ' αυτούς (στη χώρα τους), επειδή από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άνθρωποι γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.

B.2.

σερβίτιο: servi

δεσπότης: possumus

εμπόδιο: pedibus

νεκρομαντεία: necis(que)

οινομαγειρείο: vinum

B.6.α)

Λέξη στο κείμενο Α στήλη	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
Legum (το πρώτο)	γενική αντικειμενική (ετερόπτωτος προσδιορισμός)	στο ministri
liberi	Κατηγορούμενο	στο εννοούμενο υποκείμενο nos από το συνδεδετικό esse
magistratus (το δεύτερο)	υποκείμενο	στο ρήμα creantur
cum potestate	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου	στο ρήμα creantur
rē	απρόθετη αφαιρετική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου	Στα ρήματα remollescunt και effeminantur

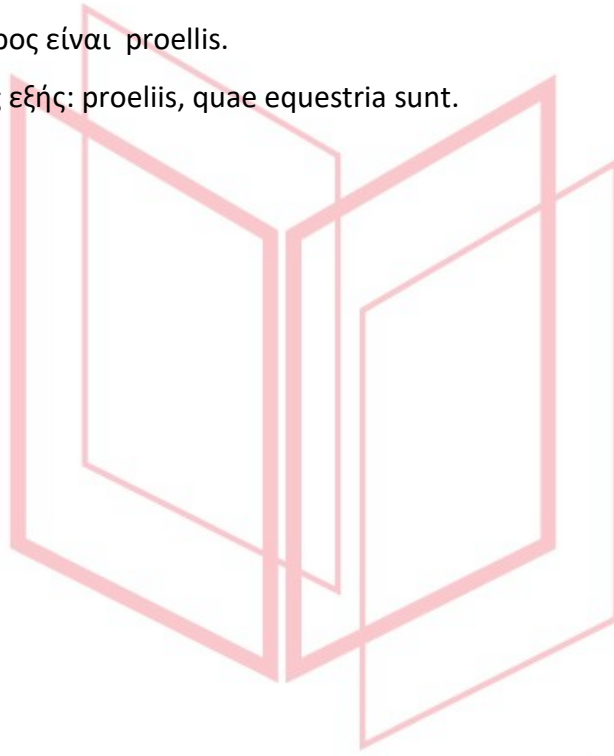
21321-Λύση

β) In agro Falerno»: Στην φράση ο επιθετικός προσδιορισμός είναι η λέξη Falerno και ο προσδιοριζόμενος όρος είναι agro.

Η ανάλυση θα γίνει ως εξής: in agro, qui Falernus erat.

«Equestribus proeliis»: Στην φράση ο επιθετικός προσδιορισμός είναι η λέξη Equestribus και ο προσδιοριζόμενος όρος είναι proellis.

Η ανάλυση θα γίνει ως εξής: proeliis, quae equestria sunt.

αθλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ XI**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis. Mens et animus et consilium et sententia civitātis posita est in legibus. Ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege non stat. Legum ministri sunt magistrātus, legum interpretes iudices, legum denique omnes servi sumus: sic enim liberi esse possumus.

β) Ubi in Italiā fuit, apud Ticīnum, Trebiam, Trasumēnum et Cannas copias Rōmanōrum profligāvit et delēvit. Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginienses eum in Africam revocavērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. legibus	i. διαλογή ii. ευλύγιστος
2. mente	i. μένος ii. μάντις
3. civitas	i. κοίτη ii. κειμήλιο
4. cladem	i. κλίμα ii. κλάσμα
5. revocaverunt	i. επικός ii. βοή

Μονάδες 10

B.6.α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

21410

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.libertatis: γενική υποκειμενική στο fundamentum		
2.fons: κατηγορούμενο του υποκειμένου (lex) μέσω του συνδετικού ρήματος est (ασύνδετο σχήμα)		
3.sine mente: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει έλλειψη, εξαίρεση στο εννοούμενο ρήμα (non stant)		
4.ministri: υποκείμενο στο συνδετικό ρήμα sunt		
5.esse: αντικείμενο του ρήματος possumus και τελικό απαρέμφατο		
6.corpias: αντικείμενο στα profligavit και delevit		
7.ravidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού στο ρήμα audivit, αναφέρεται στο populus		
8.Falerno: ομοιόπτωτος,επιθετικός προσδιορισμός στο agro		
9.ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο expedivit		
10. Fabii Maximi: γενική αντικειμενική στο insidiis		

(Μονάδες 10)

B.6.β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Να δηλωθεί ο συντακτικός ρόλος της αντωνυμίας se στην πρόταση (μονάδες 2) και να προσδιοριστεί το συντακτικό φαινόμενο που εκφράζεται με τη χρήση της (μονάδες 4). Να αντικαταστήσετε τον όρο Hannibal με την αντωνυμία ego και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλωθεί το ίδιο συντακτικό φαινόμενο για το α' πρόσωπο (μονάδες 4).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

21410-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Ο νους και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας βρίσκονται στους νόμους. Όπως τα σώματά μας χωρίς τον νου/πνεύμα (δεν στέκονται/υπάρχουν), έτσι και η πολιτεία χωρίς τον νόμο δεν στέκεται/υπάρχει. Οι άρχοντες είναι θεράποντες των νόμων, οι δικαστές (είναι) ερμηνευτές των νόμων και τελικά όλοι (εμείς) είμαστε υπηρέτες των νόμων· γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

β) Μόλις βρέθηκε στην Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιές/ τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο Ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή στις Κάννες. Ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φαβίου Μαξίμου στον Φαλερνό αγρό/ στην περιοχή του Φαλερνού αγρού. Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική.

B.2.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. legibus	i. διαλογή
2. mente	i. μένος
3. civitas	i. κοίτη
4. cladem	ii. κλάσμα
5. revocaverunt	i. επικός

B.6.α)

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. libertatis: γενική υποκειμενική στο fundamentum		X
2. fons: κατηγορούμενο του υποκειμένου (lex) μέσω του συνδετικού ρήματος est (ασύνδετο σχήμα)	X	
3. sine mente: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει έλλειψη, εξαίρεση στο εννοούμενο	X	

21410-Λύση

ρήμα (non stant)		
4.ministri: υποκείμενο στο συνδυαστικό ρήμα sunt		X
5.esse: αντικείμενο του ρήματος possumus και τελικό απαρέμφατο	X	
6. corias: αντικείμενο στα profligavit και delevit	X	
7.ravidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού στο ρήμα audivit, αναφέρεται στο populus		X
8.Falerno: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο agro	X	
9.ex insidiis: εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης στο expedivit		X
10. Fabii Maximi: γενική αντικειμενική στο insidiis		X

B.6.β) In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit.

Το se λειτουργεί ως αντικείμενο στο expedivit και εκφράζει άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια. Καθώς η Λατινική γλώσσα δεν διαθέτει αυτοπαθητικές αντωνυμίες, η αυτοπάθεια μπορεί να δηλωθεί με τη χρήση της προσωπικής αντωνυμίας se. Η αυτοπάθεια είναι ευθεία (ή άμεση), όταν η αντωνυμία se αναφέρεται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου από τον οποίο εξαρτάται (είτε είναι ρήμα είτε ονοματικός τύπος του ρήματος-απαρέμφατο, μετοχή, σουπίνο, γερούνδιο ή γερουνδιακό).

(βλ.ΨΕΒ <http://www.study4exams.gr/latin/course/view.php?id=226> και σχολικό εγχειρίδιο

Λατινικά (Γ Λυκείου Ανθρωπιστικών Σπουδών) - Α Τεύχος- Lectio V)

Μετατροπή: In agro Falerno ego ex insidiis Fabii Maximi me expedivi.

ΜΑΘΗΜΑ X, ΜΑΘΗΜΑ XI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Post trecentos annos Ilia duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit. Rōmānis imperium sine fine erit. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet. Hunc tu, ut Aenēam, in caelo accipies.

β) Populus Rōmānus cladem Cannensem pavidus audīvit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit. Postquam XIV annos in Italiā complēvit, Carthaginenses eum in Africam revocavērunt. Ibi Hannibal bellum cum Rōmānis componere frustra cupīvit.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να εντοπίσετε ποια από τις τρεις λέξεις που σας δίνονται στη στήλη Β' έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. moenia	αερόβιος, αεροπλάνο, αεράμυνα
2. fine	φινάλιστ, φιάλη, φιγουράρω
3. caelo	σιαμαίος, σιέλ, σιαγόνα
4. expedīvit	εμβάθυνση, εμπόδιο, εμβασμόν
5. complēvit	αναπλήρωση, αναβάθμιση, ανάπλευση

Μονάδες 10

B.6.α.) Να εντοπίσετε από το πρώτο απόσπασμα «Post trecentos annos ... in caelo accipies» τους εμπρόθετους προσδιορισμούς ανάλογα με το είδος τους και να τους τοποθετήσετε στον πίνακα που ακολουθεί, εντοπίζοντας και τη λέξη από την οποία εξαρτώνται.

Εμπρόθετοι προσδιορισμοί
1. εμπρόθετος προσδιορισμός της καταγωγής είναιστο
2. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο είναι στο
3. εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου (χρονική ακολουθία) είναι στο
4. εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης είναι στο
5. εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου/εμπρόθετος προσδιορισμός σε θέση

21433

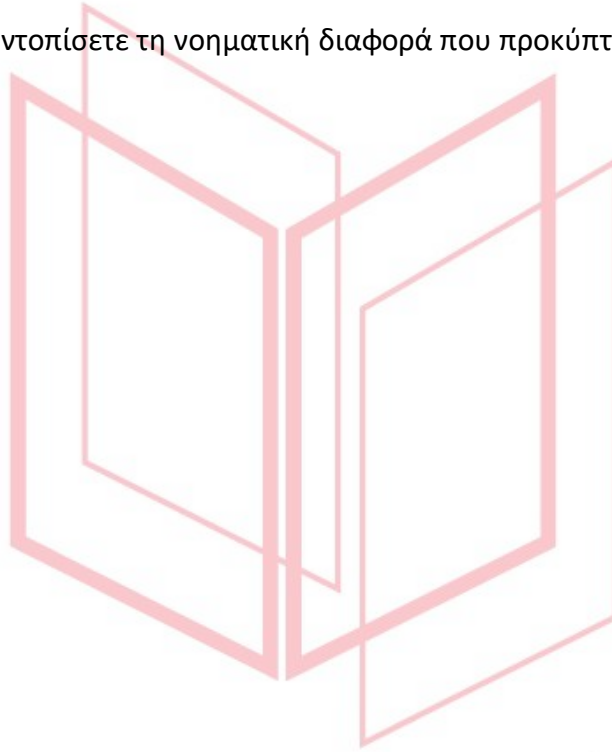
κατηγορουμένου είναι στο

(μονάδες 10)

β) «Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit» και «In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit»: στις παραπάνω φράσεις να αντικαταστήσετε τις αντωνυμίες suo και se με την κατάλληλη πτώση της αντωνυμίας is, ea, id (μονάδες 6) και να εντοπίσετε τη νοηματική διαφορά που προκύπτει (μονάδες 4).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21433-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α.α) Μετά από τριακόσια χρόνια η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, τον Ρωμόλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα αναθρέψει μια λύκαινα. Ο Ρωμόλος θα χτίσει τα τείχη του Άρη και θα ονομάσει τους Ρωμαίους από το όνομά του. Στους Ρωμαίους η εξουσία θα είναι χωρίς τέλος. Ο Καίσαρας Αύγουστος, καταγόμενος από τον Ίουλο/απόγονος του Ίουλου, θα κλείσει τις πύλες/πόρτες του Πολέμου και θα αποκαταστήσει/θα ξαναφέρει τη βασιλεία του Κρόνου. Αυτόν εσύ, όπως τον Αινεία, θα (υπο)δεχθείς στον ουρανό.

β) Ο Ρωμαϊκός λαός πληροφορήθηκε έντρομος την καταστροφή στις Κάννες/των Καννών. Στον Φαλερνό αγρό ο Αννίβας ξέφυγε από την ενέδρα του Φαβίου Μαξίμου. Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιδίωξε να τελειώσει τον πόλεμο (με συνθήκη) με τους Ρωμαίους.

B.2. moenia →	αεράμυνα
fine →	φινάλιστ
caelo →	σιέλ
expedivit →	εμπόδιο
complēvit →	αναπλήρωση

B.6.α.)

1. εμπρόθετος προσδιορισμός της καταγωγής → ab Iūlo στη μετοχή ortus.
2. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο → in caelo στο ρήμα accipies.
3. εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου (χρονική ακολουθία) → post annos στο ρήμα pariet .
4. εμπρόθετος προσδιορισμός της προέλευσης → de nomine στο ρήμα appellābit.
5. εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου → sine fine στο ρήμα erit (βλ. Χρ. Κανελλόπουλος, *Λατινικά για τη Γ' Δέσμη*, 1989 σ. 144) ή εμπρόθετος προσδιορισμός σε θέση κατηγορουμένου → sine fine στη λέξη imperium μέσω του ρήματος erit (βλ. βιβλίο του καθηγητή, *Λατινικά Λυκείου*, σελ. 35).

β) Αντικατάσταση των αντωνυμιών suo και se με την κατάλληλη πτώση της αντωνυμίας is, ea, id:

Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de suo nomine appellābit →

21433-Λύση

Rōmulus moenia Martia condet Romanosque de nomine eius appellābit (η αντωνυμία eius τίθεται σε γενική πτώση και δηλώνει κτήση χωρίς αυτοπάθεια).

In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedīvit →

In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi eum expedivit.

Στις παραπάνω περιπτώσεις με τη χρήση των αντωνυμιών suo και se έχουμε άμεση αυτοπάθεια, αφού το suo αναφέρεται στο υποκείμενο (Rōmulus) του ρήματος appellābit και αντιστοίχως το se στο υποκείμενο (Hannibal) του ρήματος expedīvit. Αν όμως οι αντωνυμίες suo και se αντικατασταθούν από την αντωνυμία is, ea, id η νοηματική διαφορά που προκύπτει είναι ότι δε γίνεται αναφορά πια στα υποκείμενα (Rōmulus και Hannibal), των ρημάτων των παραπάνω προτάσεων αλλά σε κάποιους άλλους.

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ